

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1516 - 424

Chișinău

«05» august 2014

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul articolului 73 din Constituția Republicii Moldova se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 643 din 5 august 2014.

Anexă: 1.Hotărîrea Guvernului nr. 643 din 5 august 2014- 2 ex.

2.Proiectul de lege nominalizat.

3.Nota informativă.

4.Raportul de expertiză anticorupție.

Secretar general al Guvernului

Victor Bodi

Ex.S.Gavriliță

tel.250358

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>326</u>
« <u>06</u> »	<u>06</u> 20 <u>14</u>
Ora	_____

GVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 543

din 5 august 2014

Chișinău

Privind aprobarea proiectului legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative

---

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative.

Prim-ministru

IURIE LEANCĂ

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Oleg Efrim

Ministrul finanțelor

Anatol Arapu

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru modificarea și completarea unor acte legislative**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18 aprilie 2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72-74, art. 195), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 67:

alineatul (2) se completează cu textul „ , iar în cazul condamnatului care nu este antrenat în activități de bază sau de studii, la solicitarea sau acordul acestuia, pînă la 8 ore pe zi”.

la alineatul (4), cuvintele „invalizi de gradele I și II” se substituie cu cuvintele „persoane cu dizabilitate severă sau accentuată”.

2. Articolul 89 se completează cu un nou alineat, (3), cu următorul cuprins:

„(3) Persoanelor liberate de pedeapsa penală li se aplică probațiunea, iar militarilor termen de probă.”.

3. Articolul 90:

la alineatele (1), (2), (7), (8), (9), (10) și (11), cuvintele „termenul de probă” se substituie cu cuvintele „perioada de probațiune sau, după caz termenul de probă”, la cazul gramatical corespunzător;

alineatul (6):

la litera a), după cuvîntul „domiciliul” se completează cu cuvintele „și/sau reședința”;

se completează cu literele f), g) și h) cu următorul cuprins:

„f) să participe la programe probaționale;

g) să presteze muncă neremunerată în folosul comunității;

h) să fie supus monitorizării electronice.”;

la alineatul (9), cuvîntul „administrative” se substituie cu cuvîntul „contravenționale”;

la alineatul (10) în final se completează cu cuvintele „ , dacă, după caz, nu sînt aplicabile prevederile alin.(11) al prezentului articol”.

la alineatul (11) în final se completează cu cuvintele „ , la propunerea organului care exercită supravegherea asupra comportamentului celor condamnați cu suspendarea executării pedepsei.”

4. La articolul 91 alineatul (1), după cuvintele „sînt condamnate” se completează cu cuvintele „care au dat dovadă de corectare și reeducare în timpul executării pedepsei și/sau”.

5. La articolul 96 alineatul (2), cuvintele „a renunțat la copil sau continuă să se eschiveze de la educarea lui” se substituie cu cuvintele „a renunțat la copil, continuă să se eschiveze de la educarea lui sau încalcă condițiile probațiunii.”.

Art. II. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248–251, art. 699), cu modificările și completările ulterioare, se completează cu un nou articol, 82¹, cu următorul cuprins:

„Articolul 82¹. Consilierul de probațiune

(1) Consilierul de probațiune este persoana care efectuează evaluarea psihosocială, controlul subiecților probațiunii, resocializarea, adaptarea socială a acestora prin formarea unei atitudini și reguli de conduită socială în vederea reintegrării lor în societate și preîntîmpinării săvîrșirii de noi infracțiuni.

(2) Consilierul de probațiune, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, este în drept de a lua cunoștință de materialele cauzei.”

Art. III. – Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214–220, art. 704), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 173:

la alineatul (1), cuvintele „pedepsei retragerii gradului militar sau special, a titlului special, a gradului de calificare (clasificare) și a distincțiilor de stat,” se exclude;

se completează cu un nou alineat, (6), cu următorul cuprins:

„(6) Executarea pedepsei retragerii gradului militar sau special, a titlului special, a gradului de calificare (clasificare) și a distincțiilor de stat se asigură de către organul abilitat care a oferit gradul, titlul special sau distincția de stat respectivă.”

2. Articolul 187 se exclude.

3. La articolul 259 alineatul (5) și la articolul 261 alineatul (5), cuvintele „sau schimba domiciliul încunoștințînd în prealabil” se substituie cu cuvintele „sau schimba domiciliul și/sau reședința încunoștințînd în prealabil în scris”.

4. La articolul 261 alineatul (6), cuvintele „termenului de probă stabilit” se substituie cu cuvintele „perioadei de probațiune stabilită”.

5. Articolul 268 se completează cu un nou alineat, (4¹), cu următorul cuprins:

„(4¹) Persoana liberată condiționat de pedeapsă înainte de termen poate părăsi, pe un termen mai mare de 5 zile, sau schimba domiciliul și/sau reședința încunoscând în prealabil în scris organul care exercită controlul asupra comportamentului lui.”

6. Se completează cu un nou articol, 271¹, cu următorul cuprins:

„**Articolul 271¹. Monitorizarea electronică**

(1) Persoanelor liberate de pedeapsă penală li se pot aplica ca obligație sistemul de monitorizare electronică ce constă în supravegherea prin sistemele GPS, utilaj telefonic fix sau mobil.

(2) În cazul aplicării monitorizării electronice, subiectului probațiunii i se instalează brățară specială la picior sau mână.

(3) Subiectului probațiunii supus monitorizării electronice i se stabilesc:

a) hotarele zonei de deplasare;

b) hotarele zonei sau/și locul unde este interzis să se deplaseze;

c) perioada de timp în care îi este interzis de a părăsi domiciliul sau reședința.

(4) Asigurarea monitorizării electronice a tuturor categoriilor de persoane monitorizate se efectuează de către organele de probațiune.

(5) În caz de încălcare repetată a obligațiunii, consilierul de probațiune înaintează un demers în instanța de judecată pentru anularea liberării de pedeapsă și trimiterii persoanei în penitenciar.

(6) Monitorizarea electronică poate fi aplicată și deținuților care se deplasează fără escortă sau însoțire și/sau celor care se deplasează pe o durată scurtă de timp în afara penitenciarului, conform art. 216 și 217 ale prezentului cod.

(7) Cheltuielile pentru exploatarea și întreținerea utilajului electronic sînt suportate de către bugetul de stat.

(8) În cazul deteriorării utilajului electronic de către persoana supusă monitorizării electronice, persoana dată restituie costul acestui utilaj.

(9) În cazul stabilirii deteriorării intenționate, consilierul de probațiune înaintează în instanța de judecată un demers cu privire la anularea liberării de pedeapsă penală și trimiterea persoanei în penitenciar.”

Art. IV. – Legea nr.8-XVI din 14 februarie 2008 cu privire la probațiune (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.103–105, art.389), cu modificările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Se completează cu articolele 2¹, 2², 2³, 2⁴, 2⁵, 2⁶, 2⁷, 2⁸, 2⁹ și 2¹⁰ cu următorul cuprins:

„Articolul 2¹. Principiile probațiunii

Activitatea de probațiune se desfășoară pe următoarele principii:

a) respectarea drepturilor omului și a demnității umane, neadmiterea discriminării de orice natură, inclusiv pe motiv de dizabilitate, boală cronică contagioasă sau necontagioasă, infecție HIV/SIDA;

b) sprijinirea și încurajarea permanentă a subiecților probațiunii, asistați și consiliați, în vederea reintegrării lor în societate și asumării de responsabilitate pentru propriile acțiuni prin formarea unei atitudini corecte față de ordinea de drept și față de regulile de conviețuire socială;

c) oportunitatea, asigurarea reacției sociale eficace la fapta săvârșită, în funcție de situația psihosocială și de condițiile de fapt ale săvârșirii infracțiunii, și pentru a realiza cu succes o intervenție în soluționarea problemelor persoanei aflate în conflict cu legea;

d) participarea comunității la procesul de asistență, de consiliere psihosocială și de control;

e) diferențierea și individualizarea psihosocială a subiectului probațiunii și a infracțiunii pe care a săvârșit-o;

f) prezumția nevinovăției subiectului probațiunii;

g) respectarea legii și a hotărîrilor judecătorești;

h) respectarea confidențialității și a datelor cu caracter personal.

Articolul 2². Resocializarea

(1) Resocializarea include un proces de influență asupra subiectului probațiunii (de organizare, psihosocial, pedagogic, educativ etc.), cu scopul schimbării unor orientări negative, schimbarea comportamentului antisocial, întărirea rezultatelor corectării.

(2) Elementele de resocializare includ:

a) evaluarea personalității și necesităților;

b) evaluarea motivației pentru schimbare;

c) evaluarea riscului de recidivă;

d) supravegherea;

e) asistența și consilierea.

Articolul 2³. Evidența subiecților probațiunii

Evidența subiecților probațiunii se ține în registre electronice și pe suport de hârtie în modul stabilit de legislație. Temei pentru evidența subiecților probațiunii este hotărîrea instanței de judecată, ordonanța procurorului sau decretul de grațiere a Președintelui Republicii Moldova.

Articolul 2⁴ . Evaluarea personalității subiectului probațiunii

(1) Evaluarea personalității subiectului probațiunii constă în analiza procesului de schimbare comportamentală, resocializare a subiectului probațiunii și se efectuează printr-o intervenție individualizată.

(2) Rezultatele evaluării se includ în Ancheta de evaluare a personalității subiectului probațiunii.

(3) Ancheta de evaluare a personalității subiectului probațiunii se întocmește pe suport de hârtie și în format electronic.

(4) După evaluarea personalității subiectului probațiunii, în cadrul probațiunii postpenitenciare se finalizează cu întocmirea planului de intervenție.

Articolul 2⁵ . Planificarea probațiunii

(1) Planificarea probațiunii constituie un complex de activități de supraveghere, asistență și consiliere a subiectului probațiunii în vederea realizării obiectivelor probațiunii.

(2) Realizarea acțiunilor probațiunii se efectuează în conformitate cu Regulamentul de planificare a probațiunii, aprobat prin ordinul ministrului justiției.

Articolul 2⁶ . Supravegherea subiecților probațiunii

(1) Acțiunile de supraveghere se introduc în planul de probațiune.

(2) Activitățile de supraveghere a subiecților probațiunii se realizează prin:

- a) vizite la domiciliu, reședință, la locul de muncă și studii;
- b) întrevederi;
- c) controlul la organele competente privind comiterea de contravenții și infracțiuni;
- d) verificarea traversării frontierei de stat;
- e) monitorizarea electronică;
- f) alte activități prevăzute de legislația în vigoare.

Articolul 2⁷ . Asistența și consilierea

(1) În vederea acordării asistenței și consilierii este necesară evaluarea inițială, stabilirea diagnozei sociale, evaluarea continuă a situației, evaluarea finală și finalizarea intervenției.

(2) Evaluarea inițială se realizează luând în considerare necesitățile subiectului probațiunii.

(3) Evaluarea continuă a situației constă în aprecierea efectelor produse de punerea în aplicare a planului de intervenție.

(4) Evaluarea finală determină dacă planul de intervenție stabilit a fost eficient și problema subiectului probațiunii a fost ameliorată sau soluționată.

(5) Finalizarea intervenției este momentul în care unul dintre părțile implicate în probațiune sau ambele consideră că, obiectivele propuse au fost atinse sau că, dimpotrivă, asistența nu a dat rezultatul necesar.

(6) Activitatea de asistență și consiliere presupune și implicarea autorităților publice, organizațiilor neguvernamentale în soluționarea problemelor subiectului probațiunii și poate fi acordată prin desfășurarea unor programe probaționale sau de alt gen.

Articolul 2⁸. Asistența postpenitenciară

(1) Asistența postpenitenciară se acordă persoanelor liberate din detenție înainte de termen și persoanelor eliberate din detenție pe termen.

(2) Activitatea de asistență postpenitenciară constituie acțiuni desfășurate individual sau în grup, orientate în vederea dezvoltării personale a subiectului probațiunii, sprijinirii acestuia în situațiile de criză în vederea soluționării problemelor apărute în viața socială după detenție.

(3) Asistența postpenitenciară se realizează în baza acordului semnat dintre subiectul probațiunii și consilierul de probațiune.

(4) Asistența postpenitenciară constă în:

- a) prezentarea informației despre posibilitățile acordării locului de trai;
- b) acordarea ajutorului în căutarea locului de muncă;
- c) acordarea ajutorului în instalarea în centre de reabilitare, aziluri de bătrâni și invalizi, după caz;
- d) acordarea ajutorului în perfectarea buletinului de identitate și altor documente necesare subiectului probațiunii;
- e) organizarea și implicarea în programe probaționale;
- f) consilierea pentru rezolvarea diverselor probleme sociale și psihologice;
- g) implicarea în soluționarea problemelor subiecților probațiunii cu ajutorul autorităților publice, organizațiilor neguvernamentale din domeniul psihologic, medical și social;
- h) orice alt fel de asistență prevăzut de legislația în vigoare.

Articolul 2⁹. Programe probaționale

(1) Programe probaționale pot fi programe de corecție a comportamentului social și de reintegrare socială. Programele probaționale se desfășoară individual și/sau în grup.

(2) Programele de corecție a comportamentului constă în modificarea comportamentului, viziunilor și capacităților care au condus la săvârșirea infracțiunilor.

(3) Programele de reintegrare socială constă în redobândirea capacităților de a soluționa problemele vieții sociale cotidiene.

(4) Tipul programului de corecție a comportamentului și de reintegrare socială se stabilește de către consilierul de probațiune, reieșind din evaluările efectuate.

Articolul 2¹⁰. Monitorizarea electronică

(1) Monitorizarea electronică constă în supravegherea prin mijloace electronice a persoanei liberate de pedeapsa penală.

(2) Monitorizarea electronică poate fi aplicată la stabilirea unor interdicții sau obligații.

(3) Asigurarea monitorizării electronice a tuturor categoriilor de persoane monitorizate se efectuează de către organele de probațiune.

(4) Modul, condițiile și procedura de monitorizare electronică este reglementată în Codul de executare, precum și în Regulamentul aprobat de Guvern.”

2. Articolele 3 și 4 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 3. Subiecții probațiunii

Subiecții probațiunii sînt:

a) persoanele bănuite, învinuite, inculpate pentru care s-a solicitat referatul de evaluare psihosocială;

b) minorii liberați de răspundere penală;

c) persoanele liberate condiționat de răspundere penală;

d) persoanele liberate de pedeapsă penală;

e) persoanele eliberate din locurile de detenție care au solicitat asistența postpenitenciară;

f) persoanele condamnate sau sancționate la muncă neremunerată în folosul comunității, precum și cele private de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate.

Articolul 4. Drepturile și obligațiile subiecților probațiunii

(1) Subiecții probațiunii sînt în drept:

a) să solicite și să primească informații despre condițiile supravegherii;

b) să solicite și să primească informații despre asistență și consiliere;

c) să solicite și să primească explicații referitor la drepturile sale;

d) să participe la diverse programe desfășurate de autoritățile publice, Inspectoratul Național de Probațiune și asociațiile obștești naționale și internaționale.

(2) Subiecții probațiunii sînt obligați:

a) să respecte obligațiile și restricțiile stabilite de instanța de judecată și legislație;

b) să îndeplinească cerințele legitime ale personalului organelor de probațiune;

c) să prezinte informații veridice la solicitarea personalului organelor de probațiune;

d) să participe la programe probaționale și de alt gen, dacă acestea au fost aplicate;

e) să utilizeze la destinație asistența postpenitenciară.

(3) În cazul în care persoanele eliberate din locurile de detenție solicită adaptare socială, consilierul de probațiune va încheia un acord în scris cu acestea. Modelul acordului se stabilește prin ordinul ministrului justiției.”

3. La articolul 5, literele e), f) și g) vor avea următorul cuprins:

„e) consilierea și asistența subiectului probațiunii în rezolvarea dificultăților personale care au condus la săvârșirea infracțiunii;

f) desfășurarea programelor individuale sau programelor de grup, concentrarea resurselor din comunitate cu scopul de a asista subiecții probațiunii în soluționarea problemelor psihosociale;

g) supravegherea subiecților probațiunii;”

4. Articolul 6 se completează cu o nouă literă, e), cu următorul cuprins:

„e) probațiune juvenilă.”

5. Articolul 7 va avea următorul cuprins:

„Articolul 7. Dosarul personal de probațiune

(1) Subiecților probațiunii li se întocmește dosar personal. Dosarul personal de probațiune conține informații și date cu caracter personal despre subiectul probațiunii și despre modul privind desfășurarea activității de probațiune.

(2) Informațiile și datele cu caracter personal din Dosarul personal de probațiune sînt confidențiale. Persoanele care au acces la Dosarul personal de probațiune al subiectului probațiunii, au obligația, în condițiile legii, de a păstra confidențialitatea informațiilor și datelor cu caracter personal. Cu acordul subiectului probațiunii, la Dosarul personal de probațiune poate avea acces: apărătorul, mediatorul, reprezentanții organizațiilor care desfășoară activități în domeniul respectării drepturilor omului sau al ocrotirii persoanelor condamnate.

(3) Dosarul personal de probațiune se întocmește pe suport de hîrtie și în format electronic cu respectarea prevederilor legislației în vigoare.

(4) Pentru încălcarea prevederilor alin. (2), persoanele respective răspund în condițiile legii.”

6. Articolul 8:

la alineatul (1), după cuvîntul „inculpatului” se completează cu cuvintele „care a împlinit vîrsta de răspundere penală”;

se completează cu un nou alineat, (4), cu următorul cuprins:

„(4) În probațiunea prezentințială se acordă asistență și consilierea subiectului probațiunii.”

7. Articolul 10 va avea următorul cuprins:

„Articolul 10. Probațiunea comunitară

(1) Probațiunea comunitară prevede organizarea și implementarea în baza hotărîrii judecătorești sau, după caz, ordonanței procurorului a activităților de resocializare a subiecților probațiunii care sînt:

a) liberați condiționat de răspunderea penală;

b) minorii liberați de răspundere penală;

c) persoanele liberate de pedeapsa penală;

d) condamnate sau sancționate la muncă neremunerată în folosul comunității, precum și private de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate.

(2) Categoriilor de persoane enumerate la alin. (1) li se pot aplica programe probaționale.”

8. Articolul 11:

la alineatul (2) litera d) cuvântul „invalizilor” se substituie cu cuvintele „persoanelor cu dizabilități”;

se completează cu o nouă literă, f), cu următorul cuprins:

„f) includerea consilierilor de probațiune în componența comisiilor instituțiilor penitenciare, care examinează cauzele cu privire la liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen.”

9. Articolul 12 va avea următorul cuprins:

„Articolul 12. Probațiunea postpenitenciară

(1) Probațiunea postpenitenciară are drept scop acordarea de asistență și consiliere persoanelor eliberate din locurile de detenție, pentru adaptarea lor în societate.

(2) Probațiunea postpenitenciară se desfășoară în condițiile prezentei legi, Legii nr. 297-XIV din 24 februarie 1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție și a altor acte normative în domeniu.”

10. La articolul 13, în titlu și în textul articolului cuvintele „în privința minorilor” se substituie cu cuvântul „juvenilă”.

11. Articolul 14 se exclude.

12. Articolul 15 va avea următorul cuprins:

„Articolul 15. Organizarea activității de probațiune

(1) Organizarea activității de probațiune se pune în sarcina Inspectoratului Național de Probațiune și se realizează prin intermediul subdiviziunilor teritoriale.

(2) Inspectoratul Național de Probațiune și subdiviziunile sale teritoriale formează organele de probațiune.

(3) Regulamentul privind organizarea și funcționarea organelor de probațiune se aprobă de Guvern.”

13. Se completează cu articolele 15¹ și 15² cu următorul cuprins:

„Articolul 15¹. Inspectoratul Național de Probațiune

(1) Inspectoratul Național de Probațiune este o autoritate administrativă din subordinea Ministerului Justiției care asigură administrarea activității subdiviziunilor teritoriale în domeniul probațiunii.

(2) Inspectoratul Național de Probațiune are statut de persoană juridică și dispune de cont trezorerial și ștampilă cu proprie denumire.

(3) Inspectoratul Național de Probațiune este condus de către director, fiind asistat de adjuncți.

Articolul 15². Subdiviziunile teritoriale

(1) Subdiviziunile teritoriale includ:

- a) inspectoratele regionale de probațiune;
- b) birourile de probațiune.

(2) Inspectoratele regionale de probațiune au statut de persoană juridică și dispun de conturi trezoreriale.

(3) Birourile de probațiune intră în componența inspectoratelor regionale de probațiune.

(4) Activitatea birourilor de probațiune este organizată conform direcțiilor de activitate:

- a) probațiunea presentințială și juvenilă;
- b) probațiunea comunitară și postpenitenciară;
- c) monitorizarea pedepsei cu munca neremunerată în folosul comunității și altor pedepse comunitare.

(5) În fiecare birou de probațiune se numește câte un consilier de probațiune specializat în probațiunea juvenilă.”

14. La articolul 18 alineatul (1), cuvintele „persoanele aflate” se substituie cu cuvintele „subiecții probațiunii aflați”.

15. Articolul 19 va avea următorul cuprins:

„Articolul 19. Consiliul consultativ al probațiunii

(1) Pentru optimizarea conlucrării organelor în realizarea unei politici unitare în sfera probațiunii se creează Consiliul consultativ al probațiunii.

(2) Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului consultativ al probațiunii se aprobă de către ministrul justiției.

(3) În componența Consiliului consultativ al probațiunii vor fi incluși reprezentanți ai autorităților publice și societății civile.

(4) La nivel raional, se instituie Consiliul raional consultativ al probațiunii. Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului raional consultativ al probațiunii se aprobă de către ministrul justiției.”

16. Articolele 21, 22, 23 și 24 vor avea următorul cuprins:

„Articolul 21. Personalul organelor de probațiune

(1) Personalul organelor de probațiune se constituie din angajații Inspectoratului Național de Probațiune și angajații care activează nemijlocit în cadrul subdiviziunilor teritoriale (cu excepția personalului tehnic).

(2) Personalul organelor de probațiune dispune de legitimație de serviciu și insignă, ale căror modele sînt aprobate de Guvern.

(3) Personalul organelor de probațiune este salarizat conform Legii cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar și altor acte normative în domeniu.

(4) Personalul organelor de probațiune este compus din funcționari publici, supuși reglementărilor Legii nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, și personal contractual, care desfășoară activități auxiliare, supus reglementărilor legislației muncii.

(5) În Inspectoratul Național de Probațiune și subdiviziunile teritoriale ale acestuia pot activa și voluntari în condițiile prevăzute de legislația în vigoare cu privire la voluntariat.

Articolul 22. Consilierii de probațiune

(1) Activitatea nemijlocită cu subiecții probațiunii se desfășoară de către consilierii de probațiune.

(2) Persoana care exercită funcția de șef sau șef adjunct al biroului de probațiune au calitatea și de consilier de probațiune.

Articolul 23. Competența consilierului de probațiune

În exercitarea atribuțiilor de serviciu, consilierul de probațiune:

- a) ține evidența subiecților probațiunii;
- b) exercită supravegherea subiecților probațiunii;
- c) exercită evaluarea psihosocială a personalității subiectului probațiunii;
- d) monitorizează executarea măsurilor de constrângere cu caracter educativ;
- e) întocmește referate prezentințiale de evaluare psihosocială a personalității, la solicitarea instituțiilor competente;
- f) asigură executarea pedepsei penale și contravenționale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității, precum și pedepsei sau sancțiunii cu privarea de dreptul de a ocupa o anumită funcție sau de a exercita o anumită activitate;
- g) acordă asistență și consiliere subiecților probațiunii;
- h) implementează programe probaționale;
- i) acordă asistență postpenitenciară;
- j) conlucrează cu autoritățile publice și asociațiile obștești în domeniul probațiunii;
- k) participă la ședințele de judecată;
- l) prezintă date statistice;
- m) întocmește rapoarte despre activitatea sa;
- n) înaintează propuneri în vederea dezvoltării activității de probațiune;
- o) păstrează confidențialitatea datelor de care a luat cunoștință în executarea obligațiilor de serviciu, chiar și după încetarea activității de probațiune, cu excepția cazurilor prevăzute de lege;
- p) încheie acorduri cu subiecții probațiunii pentru acordarea asistenței postpenitenciare;

- r) respectă normele de conduită în conformitate cu Codul de etică al consilierului de probațiune;
- s) evaluează activitatea de probațiune.

Articolul 24. Drepturile consilierului de probațiune

(1) Consilierul de probațiune este în drept:

- a) să citeze subiecții probațiunii;
  - b) să solicite de la subiecții probațiunii respectarea cerințelor aplicate de instanța de judecată sau procuror;
  - c) să se familiarizeze cu dosarele penale și contravenționale ale subiecților probațiunii;
  - d) să aibă acces în penitenciare, în inspectoratele de poliție, procuratură, administrația publică centrală și locală în scopul exercitării atribuțiilor de serviciu;
  - e) să viziteze subiecții probațiunii la locul de reședință, de muncă sau de studii;
  - f) să solicite autorităților publice centrale și locale, organizațiilor neguvernamentale sau persoanelor fizice și juridice informații necesare desfășurării activităților de probațiune;
  - g) să verifice executarea de către subiecții probațiunii a cerințelor expuse în planul de probațiune;
  - h) să primească orice informație relevantă despre subiectul probațiunii în limitele exercitării atribuțiilor de serviciu;
  - i) să solicite de la subiecții probațiunii documente relevante la caz în limitele exercitării atribuțiilor de serviciu;
  - j) să înainteze propuneri referitor la programele guvernamentale de adaptare socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție.
- (2) Consilierul de probațiune dispune și de alte drepturi prevăzute de lege.”

17. Articolul 25:

la alineatul (3), textul „Personalul organului de probațiune este supus asigurării de stat obligatorii prin efectul legii din contul mijloacelor de la bugetul de stat” se substituie cu textul „Viața, sănătatea, capacitatea de muncă și bunurile personalului organelor de probațiune sînt supuse asigurării de stat obligatorii de la bugetul de stat”;

alineatul (4):

la litera b, cuvîntul „invaliditate” se substituie cu cuvîntul „dizabilitate”;

se completează cu o nouă literă, c), cu următorul cuprins:

„c) în cazul unor leziuni corporale cauzate în timpul îndeplinirii obligațiilor de serviciu care exclud posibilitatea personalului organelor de probațiune de a exercita în continuare atribuțiile de serviciu, se achită o indemnizație unică în cuantum de:

7 salarii medii lunare – dizabilitate severă;
 5 salarii medii lunare – dizabilitate accentuată;
 3 salarii medii lunare – dizabilitate medie.”;
 la alineatul (5), cuvîntul „invalidităţii” se substituie cu cuvîntul „dizabilităţii”;

se completează cu un nou alineat, (6), cu următorul cuprins:

„(6) Persoanele ale căror acţiuni au cauzat personalului organelor de probaţiune decesul ori leziuni corporale sau au contribuit la ele, restituie sumele plătite conform alin. (3).”

Art. V. – Codul contravenţional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24 octombrie 2008 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 3–6, art. 15), cu modificările şi completările ulterioare, se completează cu un nou articol, 392¹, cu următorul cuprins:

„392¹. Consilierul de probaţiune

(1) Consilierul de probaţiune este persoana care efectuează evaluarea psihosocială, controlul subiecţilor probaţiunii, resocializarea, adaptarea socială a acestora prin formarea unei atitudini şi reguli de conduită socială în vederea reintegrării lor în societate şi preîntîmpinării săvîrşirii de noi infracţiuni;

(2) Consilierul de probaţiune, în exercitarea atribuţiilor de serviciu, este în drept de a lua cunoştinţă de materialele cauzei.”

Art. VI. – (1) În termen de 6 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Guvernul:

- a) va adopta actele necesare pentru punerea în aplicare a prezentei legi;
- b) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislaţiei în vigoare în concordanţă cu prezenta lege;
- c) va aduce actele sale normative în concordanţă cu prezenta lege;
- d) va adopta Regulamentul privind monitorizarea electronică a subiecţilor probaţiunii.

(2) Legea nr. 8-XVI din 14 februarie 2008 cu privire la probaţiune (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.103-105, art.389), cu modificările ulterioare, va fi republicată integral în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(3) Pînă la data de 1 ianuarie 2015, articolul 2⁶ alineatul (2) litera e), articolul 2¹⁰ din Legea nr. 8-XVI din 14 februarie 2008 cu privire la probaţiune şi articolul 271¹ din Codul de executare pot fi aplicate în cazul în care sînt finanţate din contul surselor şi veniturilor neinterzise de lege.

Preşedintele Parlamentului

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege privind modificarea și completarea
unor acte legislative

Numele inițiatorului și a autorului, precum și a participanților la elaborarea proiectului

Ministerul Justiției, în colaborare cu Oficiul central de probațiune a elaborat proiectul de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative. Proiectul de lege a fost elaborat întru executarea punctului 6.5.1. subpunctul 2, punctului 6.5.3. subpunctul 1, din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012, care prevăd: „Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ cu privire la probațiune” și „Elaborarea proiectului de modificare a cadrului normativ în vederea asigurării continuității procesului de probațiune individualizat, începînd cu etapa prezentințială și terminînd cu serviciile de asistență post-detenție”.

Argumentarea necesității de reglementare

La elaborarea proiectului de lege s-a ținut seama de recomandările Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, printre care: - Recomandarea 914 (1981), cu privire la politicile penale a statelor membre a Consiliului, ce recomandă instituirea căilor de „înlocuire, pe cît e posibil, a pedepsei închisorii de scurtă durată cu alte măsuri care au aceeași eficiență”; - Recomandarea nr. R-22 (2000) referitoare la implementarea Regulilor Europene privind măsurile și sancțiunile comunitare, considerîndu-se că aceste măsuri și sancțiuni reprezintă mijloace importante de luptă împotriva criminalității și că ele evită efectele negative ale închisorii - Rezoluția nr. 76 privind „Alternative la pedeapsa închisorii”, prin care guvernelor statelor membre li s-au cerut să caute noi posibilități de introducere a variantelor noi alternative la închisoare, cu luarea în considerare, în mod special, a implicării comunității în procesul de resocializare a infractorilor.

Noțiunea generică de probațiune semnifică un sistem de activități în domeniul justiției penale: anchete sociale (referate de probațiune prezentințială), intervenții primare, activități ce țin de sancțiunile și pedepsele comunitare, activități în sistemul penitenciar, supraveghere, asistență și consiliere, prevenirea recidivei etc.

Probațiunea apare ca un pas important în contextul racordării legislației naționale la standardele internaționale, urmărind scopul de a crea o zonă intermediară în sistemul de pedepse, o reevaluare a conceptului represiv și o redirectionare a acestuia spre unul curativ.

Scopul probațiunii este asistența, concilierea, supravegherea, monitorizarea persoanelor care au comis infracțiuni și reintegrarea în societate a acestora.

În perioada anilor 1999 – 2013, în Republica Moldova, au fost desfășurate diverse reforme în domeniul justiției. Un element pozitiv al acestora, a fost crearea organelor de probațiune și adoptarea Legii nr. 8 din 14 februarie 2008 cu privire la probațiune, scopul căreia a fost reglementarea organizării și funcționării organelor de probațiune, stabilirii competenței acestora, reglementării asistenței și consilierii în vederea reintegrării în comunitate a subiecților probațiunii. Odată cu adoptarea acestei legi, în Republica Moldova a

apărut organul de specialitate care, nemijlocit, este împuternicit să organizeze activitatea de probațiune comunitară, penitenciară, postpenitenciară și probațiunea juvenilă.

Modificarea și completarea Legii cu privire la probațiune este dictată de necesitatea aducerii acesteia în concordanță cu legislația națională și cea comunitară. Astfel, a apărut necesitatea redefinirii unor noțiuni, precum și completarea actului normativ cu noțiuni noi în scopul aplicării corecte a normelor legale.

Pentru o identificare mai precisă și clară a normelor legale, precum și întru interpretarea corectă a sistemului probațiunii, prin proiectul în cauză se instituie acțiuni referitoare la resocializarea în probațiune, evidența subiecților probațiunii, evaluarea personalității subiectului probațiunii, planificarea probațiunii, supravegherea subiecților probațiunii, asistența și consilierea, asistența postpenitenciară, programe probaționale și monitorizarea electronică. Acțiunile respective în proiect au fost expuse în articole separate.

Prin articolul 2¹⁰ se instituie monitorizarea electronică a persoanei liberate de pedeapsa penală, prin mijloace electronice. Statistica demonstrează că de la an la an crește numărul persoanelor condamnate cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau eliberate cu condamnarea suspendată a executării pedepsei. În anul 2011 numărul acestora era de circa 4000 persoane. Pentru a preveni cazurile de încălcare a condițiilor de probațiune și asigurarea securității cetățenilor, Ministerul Justiției își propune două obiective: reducerea cu 30% a numărului încălcărilor condițiilor probațiunii până în anul 2018, și revocarea probațiunii de la 75% în anul 2013 la 100% în 2016. Altfel, condamnații vor purta brățări și emițătoare, care datorită tehnologiilor GPS, vor semnaliza prin telefon (mobil, staționar) centrului de monitorizare încălcarea zonelor permise pentru aflare. Având în vedere numărul de subiecți ai monitorizării electronice, sunt necesare 4 centre de monitorizare și un server. În primul an vor fi monitorizați electronic circa 100 de persoane, cu majorarea treptată a persoanelor supuse monitorizării până la 500 în 2018.

Implicarea tehnologiilor în monitorizarea persoanelor supuse probațiunii face parte din modalitățile de răspuns modern la necesitățile de reabilitate ale acestui cerc de subiecți în politici publice penale occidentale începând cu anii 80 ai sec. 20. Definitiv pentru acestea este recunoașterea faptului că tehnologia nu are efecte de reabilitare a comportamentului infracțional.

Această propunere aderă la acest principiu și prezintă monitorizarea electronică ca pe o formă de control în cadrul general al misiunii generale de reabilitare urmărită de probațiune. Monitorizarea electronică nu este promovată ca o măsură de pedeapsă ci ca și o modalitate de asigurare a respectării obligațiilor inerente probațiunii.

Prin monitorizare electronică a subiecților prezentei propuneri se înțelege supravegherea prezenței subiectului în vecinătatea imediată a locației alocate/interzise. Monitorizarea electronică va spori eficiența consilierilor de probațiune în exercitarea supravegherii persoanelor vizate.

De regulă, costurile fiscale ale monitorizării electronice sunt inferioare costurilor publice pentru deținuți în alte jurisdicții (e.g. în Germania ME costă 34 Euro/zi versus 96 Euro pe zi în penitenciar, în SUA costul variază între 5 și 25

USD /zi).

Cît privește Norvegia, ne referim la un preț de 800 NOK (100 Euro), per monitorizare pe zi (24 de ore). Această cifră indică o medie pe țară, dar diferențele regionale sunt vaste. O mare parte din buget (costuri) o reprezintă salariile și cheltuielile de deplasare ale angajaților. În zonele dens populate costurile de operare sunt mult mai mici decât în zonele rurale. Se poate observa că unitatea/subdiviziunea Oslo/Akershus gestionează un district de aprox. 5 500 km² și o populație de 1,2 mil. în timp ce unitatea/subdiviziunea Troms/Finmark este responsabilă de o zonă ce cuprinde 74 000 km² și o populație de 237 000.

Referitor la media menționată anterior de 100 de euro pe set, pe zi, putem spune că modelul norvegian este costisitor. Aceasta indică faptul că ei au ales un model cu o monitorizare mai sporită (apropiată) a condamnatului în mod individual și un conținut mai calitativ al pedepsei, în consecință, un număr mai mare de angajați și în plus condițiile geografice care le impun costuri suplimentare. Mai mult decât atât, această medie include toate costurile, pe când alte țări fac referire doar la costurile pentru echipamente.

De exemplu un șir de state precum Suedia, Estonia, Finlanda, Polonia au declarat un cost de aprox. 4 Euro/monitorizare/zi, ceea ce include doar costul de închiriere a echipamentului.

Ținem să menționăm că Republica Moldova tinde spre modelul cu cheltuieli rezonabile și preconizează aprox. 5 Euro/monitorizare/zi, ceea ce include costul de închiriere a echipamentului.

Cît privește costurile preconizate pentru Republica Moldova este necesar de menționat că Costurile date nu vor include investiția într-o infrastructură nouă. Costurile de personal vor rămâne aceleași, propunându-se implicarea resurselor umane existente pentru monitorizarea electronică (consilierii de probațiune în actualele birouri de probațiune).

De asemenea este necesar de menționat că în strategia de reformare a sectorului justiției este indicat implementarea monitorizării electronice și atribuirea în acest scop a resurselor financiare după cum urmează: pentru anul 2015 – 500000 (cinci sute mii) lei, pentru anul 2016 – 750000 (șapte sute cincizeci mii) lei. Numărul persoanelor monitorizate electronic și termenul de monitorizare a acestora va fi stabilit în dependență de resursele financiare alocate și de categoria pericolului social care poate surveni în urma acțiunilor acestora.

În detenție sunt acum în jur de 6000 de persoane. Inițial se va aplica un proiect-pilot de monitorizare electronică. Compania de la care se vor cumpara dispozitivele va fi aleasă în urma unei licitații publice. Sistemul ar putea funcționa la scară națională din 2015. Monitorizarea electronică a persoanei liberate de pedeapsa penală este larg utilizată în statele comunității europene.

Alineatul 1 al articolului 11 din Declarația universală a drepturilor omului, prevede că orice persoană acuzată de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul să fie prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi stabilită în mod legal în cursul unui proces public în care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare, alineatul 2 al art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, dispune că orice persoană acuzată de o infracțiune este prezumată nevinovată pînă ce vinovăția va fi legal stabilită, iar alineatul (1) al articolului 8 din Codul de procedură penală a Republicii Moldova statuează

expres că, persoana acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul prevăzut de prezentul cod, într-un proces judiciar public, în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale, și nu va fi constatată printr-o hotărîre judecătorească de condamnare definitivă. Din formulările și evoluțiile expuse mai sus rezultă că, prezumția nevinovăției este un principiu fundamental, un drept al omului, și nu doar o regulă de fond în procesul penal, dar și un principiu al probațiunii. Respectînd principiul prezumției nevinovăției ca un element important în domeniului probațiunii a fost introdusă norma ce prevede prezumția nevinovăției a subiectului probațiunii.

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 736 din 3 octombrie 2012 cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Justiției, Oficiul de probațiune a trecut din subordinea Departamentului instituțiilor penitenciare în subordine directă a Ministerului Justiției. Schimbarea organelor de probațiune din subordinea Departamentului instituțiilor penitenciare în subordine directă a Ministerului Justiției a determinat în partea ce ține de organizarea activității de probațiune, ca urmare a modificărilor în proiect au fost incluse norme care s-au instituit prevederi privitoare la structura organizatorică a Inspectoratului Național de probațiune, redenumind-o din organe de probațiune în Inspectoratul Național de probațiune, iar subdiviziunile sale teritoriale au fost divizate în Inspectorate regionale de probațiune și birouri de probațiune. Instituirea Inspectoratelor regionale de probațiune pe teritoriul Republicii Moldova cu statut de persoane juridice, va contribui la eficientizarea activității de probațiune, pentru sporirea calității și dezvoltarea sistemului de probațiune. Redenumirea Inspectoratului Național de probațiune a fost impusă de asigurarea concordanței cu prevederile Legii nr. 98 din 4 mai 2012 privind administrația publică centrală de specialitate. Prin modificarea în cauză formalitățile documentelor se vor putea îndeplini la nivel regional, fie partea de nord, centru sau sud și organele de probațiune va avea posibilitatea să economisească resurse financiare pentru deplasare. Activitatea Inspectoratelor regionale este de instruire și control a Birourilor de probațiune pentru consolidarea sistemului de probațiune. Inspectoratul Național de probațiune nu are posibilitatea de a asigura verificarea periodică (săptămînală) a Birourilor de probațiune prin deplasarea colaboratorilor pînă la extrema de nord sau de sud a țării.

De asemenea, proiectul statuează norme care prevăd instituirea la nivel raional a consiliul raional consultativ al probațiunii, unde la nivel local vor asigura probațiunea persoanelor condamnate, ceea ce va contribui la eficientizarea reintegrării subiecților probațiunii în societate.

Completarea Codului de Executare cu art. 271¹ este determinată de modificările introduse în Legea cu privire la probațiune în partea ce ține de monitorizarea electronică.

Totodată, completarea Codului de Procedură Penală și Codului Contravențional cu articole noi este determinată de necesitatea introducerii conform competențelor consilierului de probațiune, dreptul de a avea acces la materialele cauzei penale a subiectului de probațiune.

În final, menționăm că, adoptarea proiectului în cauză va contribui esențial la îmbunătățirea mecanismului de punere în executare a hotărârilor judecătorești cu

caracter penal și a mecanismului probațional ce se realizează la etapele probațiunii prezentințiale, probațiunii sentințiale în comunitate, precum și probațiunii penitenciare și postpenitenciare astfel, încât propunerile înaintate se încadrează în acțiunile de ajustare a cadrului legal național, în legătură cu reformele inițiate în sectorul justiției.

Scopul și obiectivele urmărite prin adoptarea actului normativ

Scopul prezentului proiect de lege constă în implicarea societății civile în procesul de asistență, consiliere, supraveghere, monitorizare și reeducare a persoanei intrate în conflict cu legea punerea în executare a măsurilor preventive și pedepselor privative de libertate de către organele sistemului penitenciar ce vor contribui la reabilitarea psihosocială, reintegrarea socială a persoanelor private de libertate, în vederea dezvoltării personalității lor, formării deprinderilor, schimbării comportamentale, care să le permită integrarea ulterioară în comunitate și nu în ultimul rând în scopul prevenirii săvârșirii de noi infracțiuni prin adoptarea unei legislații adecvate și coerente în domeniul probațiunii cu principiile și cerințele timpului.

Concomitent proiectul nominalizat urmărește realizarea obiectivelor și acțiunilor trasate în mai multe documente de politici:

- punctului 6.5.1. subpunctul 2, punctului 6.5.3. subpunctul 1, din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012, care prevăd: „Elaborarea *proiectului de modificare a cadrului normativ cu privire la probațiune*” și „Elaborarea *proiectului de modificare a cadrului normativ în vederea asigurării continuității procesului de probațiune individualizat, începînd cu etapa prezentințială și terminînd cu serviciile de asistență post-detenție*”,

- planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2012-2015 aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 289 din 07 mai 2012, care stabilesc o serie de acțiuni consistente la capitolul reforma justiției și edificarea statului de drept.

Fundamentarea economică-financiară

Instituirea monitorizării electronice a persoanei liberate de pedeapsa penală va atrage cheltuieli financiare pentru următorii cinci ani, ce urmează a fi suportate din contul mijloacelor bugetului de stat. Costurile monitorizării electronice este preconizată aproximativ 5 euro monitorizare/zi. Cît privește costurile preconizate pentru Republica Moldova, de asemenea este necesar de menționat că costurile date nu vor include investiția într-o infrastructură nouă. Costurile de personal vor rămâne aceleași, propunându-se implicarea resurselor umane existente pentru monitorizarea electronică (consilierii de probațiune în actualele birouri de probațiune).

Prevederile privind monitorizarea electronică, pînă la data de 1 ianuarie 2015, vor fi finanțate din contul surselor și veniturilor neinterzise de lege de la intrarea în vigoare a legii.

În aceeași ordine de idei, urmează a fi suportate din contul bugetului de stat, cheltuielile referitoare la modificarea denumirii din “Oficiul Central de Probațiune” în “Inspectoratul Național de probațiune”.

Respectarea transparenței în procesul decizional

Proiectul de lege a fost plasat pe pagina web a Ministerului Justiției, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Viceministru

Nicolae Eșanu